

הרב אליעזר המאירי

אורי הנצי"ח משם

הסיפור המלא

מאפילת שעבוד מצרים - אל אור הגאולה

פתיחה

השמש עלתה על הארץ, מבשרת על תחלתו של יום חדש במרחביה העצומים של ארץ מצרים. קרניה האירו את נהר הנילוס, אלילה הפכיר של מצרים, וגרמו למימיו לנצנץ כאבני חן. אורה של השמש שטף את ארמונות המלוכה שנצבו לצד הנהר, את בתי העשירים מלאי החן שהקיפו את האזור המלכותי, ואת צען כללה – הבירה המצרית רבת העצמה. המעצמה המצרית החלה להתעורר בנחת, שבעת רצון וגאה בעצמה, כבכל יום.

אבל אור השמש לא פגש רק את יפיה של ארץ מצרים. הרחק משם פגעו קרני השמש במבנים מגשמים שנצבו בלב המדבר. היו אלו מבני ענק, חסרי חן, בלתי גמורים ובלתי ראויים לשמוש. לפי מצבם של המבנים, נתן היה לחשב שמדבר בחרבות עתיקות שאיש אינו מתעניין בהן. אבל לא כך היה: סביב המבנים רחשה תנועה ערה של המוני פועלים, שהשכימו לעבודתם קדם עלות השחר. הם התרוצצו בין המבנים ועל גביהם, פניהם צרובות מאינספור ימי עבודה, וגבם שחוח מנשיאה בלתי נגמרת של

מטענים. אבותיהם של הפועלים הללו החלו לעבד על המכנים המוזרים
אי אז, לפני עשרות שנים. וכיום בניהם הצעירים, נכדיהם של הבונים
הראשונים, גם הם משתתפים במלאכה.

והמלאכה – רחוקה מלהסתים. למעשה, היא לא אמורה להסתים לעולם:
זוהי מלאכה אינסופית. למכנים הללו אין סוף, מכיון שהם שוקעים בארץ
בכל יום ומטביעים בתהום את העמל הרב שהשקע בהם. גם לעבודתם
של הפועלים אין סוף, כיון שהם נאלצים לבנות שוב ושוב את המכנים
השוקעים. וגם לסכל החרוץ על פניהם אין סוף. מתוך צער, כאב, תחת
איומים והכאות, הם עוסקים שוב ושוב בעבודתם חסרת התועלת. עבודות
של נצח.

באותו בקר האירה השמש מחזה יוצא דופן. מחזה מוזר כל כך, שקשה היה
להאמין שמדבר בארוע אמתי: בינות לעובדים הרבים, הלבושים כלם
בשמלות עבדים סמרטוטים, בלט ילד משנה. על גופו היו בגדים בלתי
מכרים, עשויים בד חזק, ללא קרעים, וצבועים בצבעים עזים ובולטים.
בגדיו לא כסו את ראשו, כמתבקש, ובמקום זה היה במרכז קדקודו כסוי
מוזר, שקשה להאמין שהגן על ראשו מן השמש הקופחת. מצדי מתניו
השתלשלו חוטים דקים, אגודים בקבוצות של שמונה חוטים בכל אחת.
ילד זר.

אבל המוזר מכל היה מבטו של הילד – בעוד העובדים כלם, צעירים
כמבגרים, אינם מרימים עין מעבודתם, ומבטם נראה אחיד, דהוי, חסר
תקנה; הילד הזה היה מביט בפליאה על המתרחש סביבו, כאלו נחת לכאן
מכוכב אחר. מבטו שוטט שוב ושוב לכל כוון, מתרוצץ בין המכנים,
העובדים, הנוגשים ונופי המדבר. מעיניו נבטה תמיהה בלתי נדלית, כאלו
כל השאלות שבעולם התקבצו למחו, והוא אינו מוצא מלים להביע אותן.
מדי פעם חזר והביט בעובדים הקרובים אליו, שלפי תוי פניהם היו כנראה

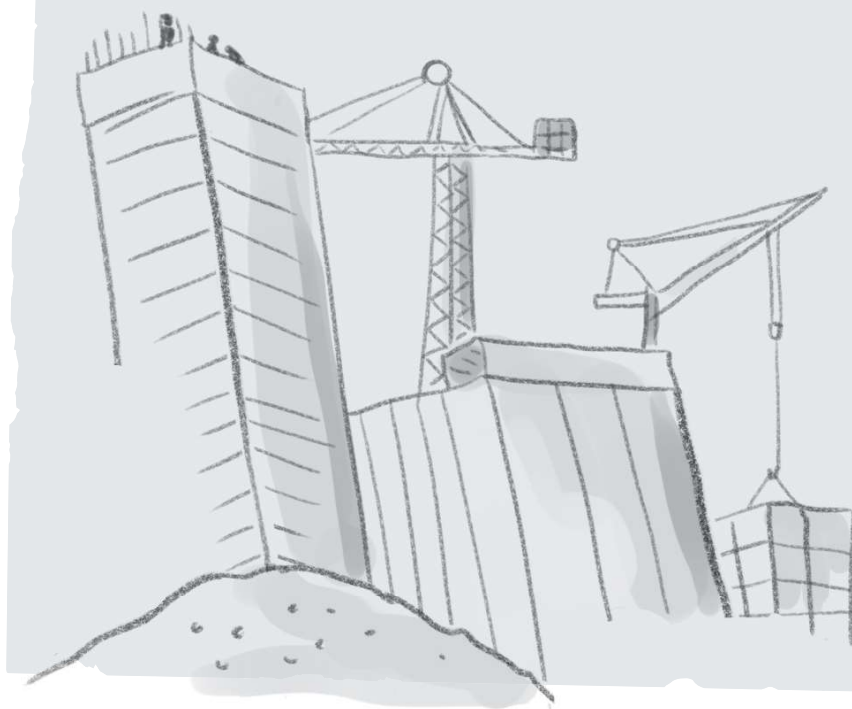
אָביו וְאָחיו. הָיָה נֶכֶד שֶׁהוּא נִקְרָע מֵרַב כָּאָבוּ עַל צַעֲרָם, וְגַם זֶה הָיָה יוֹצֵא דִפֶּן. הַצֶּעַר שֶׁל הָעֶבְדִּים הִפָּךְ שִׁגְרָתִי כָּל כָּךְ, שְׂאִישׁ לֹא עָסַק בוֹ, אֶפְלוּ לֹא הֵם בְּעֶצְמָם.

הַיֶּלֶד הַזֶּה הָיָה נִרְאֶה כְּלוֹ סִימָן שְׂאֵלָה. "מָה קָרָה?" זָעֲקוּ עֵינָיו. "מָה הַשְׁתַּנָּה?"

אִישׁ לֹא הֶאֱזִין לְשִׂאלָתוֹ הָאֵלֶמֶת, וְאִישׁ גַּם לֹא הִשִּׁיב עָלֶיהָ. כָּלָם הָיוּ טְרוּדִים בְּעִבּוּדָתָם, מְלָבְדוֹ.

חלק ראשון

איז זמן!

פָּרָק א מִסְתוֹר חֹסֶר תּוֹעֵלָת

שיחים עֲבֵתִים הִשְׁתַּרְגּוּ מֵעַל מְקוֹם הַמַּחְבּוּא, יוֹצְרִים בְּעֲנֻפֵיהֶם חֹפֶה סְמִיכָה, הַמְסַתִּירָה אֶת הַמְקוֹם מֵעֵין רוֹאֶה. עֹשֶׁבִים קוֹצְנִיִּים גְּבוּהֵי קוֹמָה הִקִּיפוּ אֶת הַשֵּׁטַח סְבִיב־סְבִיב וְהוּוּ מִכְשׁוֹל שֶׁל מִמָּשׁ בְּפָנֵי כָּל מִי שֶׁרָצָה לְהִתְקָרֵב. לְמַעֲשֶׂה, בְּנֵי אָדָם כְּמַעֲט לֹא נִרְאוּ בְּאֶזְזוֹר הַשּׁוּמֵם שָׁבוּ נִמְצָא הַמְסַתוֹר. לְעֻמַּת זֹאת, מִזֶּג הָאִוִּיר הָאֲבִיכִי הִבִּיא בְּחִבּוֹ תְּנוּעָה עָרָה שֶׁל יְצוּרִים זְעִירִים. טוֹרִים שֶׁל נְמָלִים עֲמֻלָּנוֹת חָצוּ אֶת הָאֲדָמָה מִצַּד לְצַד, פְּרָפְרִים רִפְּפוּ בֵּין הַפְּרָחִים שֶׁעַל הַשִּׁיחִים, וְחִפּוּשִׁיּוֹת אֲדָמָּמוֹת גָּלְשׁוּ בְּמוֹרֵד הָעֵלִים. כָּל אֵלּוּ לֹא הִפְרִיעוּ כָּלֵל לְשָׁנֵי יְלָדִים שֶׁיֵּשְׁבוּ בְּאֻמְצַע הַמְסַתוֹר, עֵינֵיהֶם מְמַקְדּוֹת הֵיטֵב בְּמָה שֶׁלִּפְנֵיהֶם, וְהֵם מְרַכְזִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם עַד מְאֹד.

"מְקוֹם נָפֶלָא מִצָּאנוּ לָנוּ", אָמַר גְּבִיָּה הַקּוֹמָה שְׁבָהֶם, "מְקוֹם שֶׁמְסַתִּיר אוֹתָנוּ לְגַמְרִי".

"אֲכֵן כֵּן", אָמַר חֲבֵרוֹ וְנָע עַל מְקוֹמוֹ בְּחֹסֶר נֹחֻת. "אֲנִי מְקַוֶּה שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה בְּסֹדֶר".

הראשון לא השיב וחזר להתרכז במה שלפניו. שני הילדים, אבי ויוני שמם, אינם מסתתרים מאימת נוגשים מצריים כלשהם. גם חילים יונים אינם אורבים להם, וכלשי האינקוויזיציה אינם מרחרחים סביבות בתייהם. שנות דור חלפו מאז היצורים המבעיתים הללו הסתובבו בעולם, ושני הילדים מסתתרים מאימת משהו אחר, שבעיניהם הוא אימתני עד מאד. למשהו הזה קוראים 'ערב פסח'.

הנמוך מהשנים, ששמו יוני, חזר ואמר: "אני באמת מקנה שהפל בסדר, אבי. אתה יודע שאני לא מרגיש נוח עם העבדה שכלם עובדים קשה כל כך, ואנחנו מצאנו לנו מחבוא בחצר האחורית של הבנין".

אבי לא הסיר את מבטו מחמש האבנים שבין ידיו, והמלים נפלטו מפיו כאלו מעצמן: "זה בסדר גמור, יוני. סמך עלי. בבית שלנו כל העבודה יכולה להעשות על ידי שימי ודיני, אחי ואחותי היקרים מפז". את המלים האחרונות הדגיש באופן שביטא ברור את 'הערכתו' אל אחיו ואחותו. "הם אפלו נהנים מזה! אבל ברגע שאני מופיע מול עיניהם, מיד הם מפילים עלי תפקיד מתיש, שאני אף פעם לא מצליח לעשות כמו שצריך".

"למה הם שמים עליך את התפקיד אם כך?" שאל יוני.

"למה?!" נשף אבי בתסכול, "כי הם לא מסגלים לראות שאני היחיד שאינני עובד, למרות שהעבודות הללו באמת לא מתאימות לי! לכן הלכתי אתך לכאן – וכאן הם לא רואים אותי. כך טוב לכלם, לא?"

יוני הניד בראשו בפקפוק ולא ענה. אבי המשיך ואמר: "גם אצלכם המצב אותו דבר, אל תכחיש. הדבר הטוב ביותר שאנחנו יכולים לעשות הוא להעלים".

יוני אמר: "אבא שלך לא זקוק לעזרתך?"

אבי גנח. אבא שלו הוא אדם עסוק במיוחד: כל ענייני החסד של השכונה מטלים על גבו, ולפני פסח הוא מפעיל במשך כמה ימים מכירה ענקית, שמספקת מוצרים רבים במחירים מסבסדים. מהעיר בלה, ואפלו מערים

אחרות, מגיעים אנשים למכירה של אבא של אבי. אבי גאה בכך שאביו עושה דברים גדולים למען הצבור כלו, אבל מעולם לא עלה בדעתו שהוא אמור לסייע לו.

"אייך אני יכול לעזור לאבא שלי, ולמה שהוא יזדקק לעזרתי? יש לו צוֹת מתנדבים ענקי שעושה את כל העבודה. וכעת – בוא ננצל את הזמן, לפני שמישהו יתפרץ לכאן ויכריח אותנו לגרד את הלכלוכים שבין המרצפות שבחצר הקדמית או משהו דומה".

יוני עמד להשיב לאבי, שאין סכוי שמאן דהוא יצליח להתפרץ אל המקלט האטומי שהוא הצליח למצא עבורם, אבל באותו רגע ממש חדר משהו אל תוך המחבוא. משהו, שאף אחד מהמכשולים שסביב אינו יכול לעצור אותו. גלי הקול הם אלו שחדרו פנימה, מביאים עמם קריאה שאי אפשר לסרב לה.

"אבי!" נשמעה הקריאה, "אבי, איפה אתה?"

היה זה בברור קולה של אמו של אבי. אבי, שלא התכוון לרגע להסתתר מפניה של אמו, מהר לצאת מהמחבוא. שני קוצים שעמדו בדרך הותירו את חותמם בצורת שתי שריטות בצדי פניו, והוא מהר, מתסכל למדי, אל החצר הקדמית. שם, מבעד לחלון הפתוח, הציץ ראשה של אמו.

"אפשר עוד כמה רגעים, אמא?" קרא אבי, גון של תחנונים בקולו. "אנחנו ממש באמצע!"

אמו ענתה: "ממש אי אפשר, אבי! אני זקוקה לעזרתך בדחיפות!"

נתן היה לשמע בקולה שהיא מצויה בלחץ שאינו רגיל אצלה, אבל אבי לא היה פנוי לשמע דקויות כאלו. באכזבה בולטת שרף את רגליו במעלה המדרגות ותחב את ראשו מבעד לדלת הבית: "מה קרה?"

זו הייתה טעות. כי ליד הדלת לא עמדה אמא, אלא דיני. הדבר היחיד שדיני מוכנה לעשות תוך כדי הנקוי לפסח, זה לתת מנת חנוך הגונה לאחיה

הקטן: "מה קרה, אתה שואל? לא קרה כלום. פשוט, החלטנו לעדכן אותך שפסח מתקרב, ויש הרבה עבודה. גם בשבילך".

בתבונה רבה העדיף אבי שלא לענות. הוא חלף על פניה בזריזות ומצא את אמא ליד החלון, טרודה גם היא בנקיון. "מה קרה, אמא? מה דחוף כל כך?"

אמו ענתה: "אבא שכח בבית שקית הכוללת מסמכים חשובים ביותר, וגם אכל בשבילו. צא בדחיפות אל המכירה כדי להביא לו אותה".

אבי עקם את פרצופו במורת רוח: "עד למכירה? ! זה רחוק!"

אמו התכוננה לענות אולם אחיו הגדול שימי הקדים אותה: "יש לי הצעה משלמת בשבילך: בקש מחברך, יוני, שירכיב אותך על האופנים עד לשם. הוא כנראה עוזר בבית בדיוק כמוך".

הפעם הגיבה אמו של אבי בחריפות: "אל תתערב, שימי. ואתה, אבי, אינך צריך ללכת ברגל עד למכירה. מתחת לבית עוצר אוטובוס שמגיע קרוב לשם. הזדרז ועלה אליו, וכך תוכל להגיע בקלות".

אבי נטל את השקית ופנה ללכת, כשהוא שומע מאחוריו את אמו אומרת לאחיו: "אני חוזרת שוב על מה שאבא אמר לך ולדיני לא מזמן: עליכם להמנע מלהעיר הערות לאבי. אינכם המחנכים שלו, וההערות שלכם מציקות ואינן מביאות תועלת". שימי ענה: "אני לא מסגל לראות אותו מתבטל, כשאני ודיני עובדים קשה כל כך!" ואמא השיבה: "אני מבינה אותך, אבל אין כאן מקום להשואות: לאבי יש הקשיים שלו, ועליך להיות שמח בכך שאתה מסייע לנו ומנצל את זמנך כראוי".

אבי לא אהב את המלה 'קשיים' ביחס אליו, אבל אם זו המלה שתגרום לשימי לשתק, הוא מוכן לספג אותה. ביציאתו החוצה ראה את דיני, מקרצפת במרץ קיצוני את האגרטלים שמעל ארון הספרים, כאלו כל שאריות החמץ שבבית מצאו מחסה בתוך הזכוכיות המאבקות הללו. המחזה שעשע אותו, וכרגיל אצלו, חוש הדמיון המפתח שלו החל לבנות

עלילה של ממש סביב מה שראה. בדמיונו ראה אבי כיצד פרוורי הבצק, שאריות הופלים וזנבות העוגיות מתגלגלים חרישית מהמטבח במבצע יילי רב-סכונים, מטפסים במאמץ על מדפי הארון כשהם נעזרים זה בזה, וממהרים להסתתר בתוך מקום המפלט שבאגרטלים... הספור שיצר לעצמו גרם לו לחיך, והחיוך שלו גרם לדיני לנעץ בו מבט גוער. אבי מהר לצאת מהבית ולסגר את הדלת. אָזְנִיו הספיקו לקלט את דיני אומרת לעצמה: "אנחנו עובדים והוא מחיך. כמה מתאים".

למטה חכה לו יוני, פרצופו מרוט, כמוהו, מהכניסה והיציאה אל תוך המחבוא. אבי אמר לו: "אני חייב לנסע למכירה של אבא שלי. הנסיעה באוטובוס לוקחת בערך חמש דקות, ואחר כך יש לי שתיים-שלוש דקות הליכה. בתוך עשרים דקות אהיה כאן בחזרה!"

"מצין!" ענה יוני, "אני מחכה לך".

אבי נפרד ממנו ועלה לאוטובוס שהגיע באותו רגע לתחנה. אלו ידע מה עתיד היום הזה לכלל בחבו, לא היה מכניס את עצמו לצפיות גבוהות כל כך...